

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Dissertationes Ad Jus Publicum Romano-Ecclesiasticum

Bessel, Johann Franz

Coloniæ, 1715

VD18 14847493

§. VII. De Abbatibus Abbatissis S. R. I. Principibus Aut Ejusdem Statibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61383](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61383)

§. VII.

DE ABBATIBUS ABBATISSIS S. R. I. PRINCIPIBUS
AUT EJUSDEM STATIBUS.

SUMMARIA.

1. Abbas & Princeps Fuldensis.
2. Campidonensis. 3. Murbacensis.
4. Prapositura Berchtalsgadenensis. 5. Stabulensis. 6. Corbeyensis. 7. Sancti Gallensis. 8. Einsidensis. 9. Recensentur quidam alii Abbates Principes.
10. Prapositura Elvacensis refertur.

11. Notantur Abbates qui sunt status Imperii ex scamno Svedico. 12. Abbates immediati ex scamno Rhenano.
13. Referuntur Abbatissae, quae sunt Principissae Imperii. 14. Abbatisse feminarum quae fruuntur jure statuum Imperii.

Pro coronide addere lubet, quae praerogativa in imperio sint donatae personae ecclesiasticae regulares, quae tum in principes imperii sunt assumptae, tum etiam, si hac dignitate non fulgeant, saltem plures jure statuum imperialium gaudent, quod pariter vix in ullo alio regno invenimus, in quo regulares tot insignibus praereminentis essent decorati; igitur primo referam, quinam sint abbates imperii principes, secundo, quinam abbates sint status imperii, & votum habeant in comitiis imperialibus, tertio, quinam abbatissae se scribant imperii principissas, aut saltem jure statuum gaudeant;

Inter abbates S. R. I. principes primo venit abbas & princeps Fuldensis

Das Stifft Fulda.

Principalis haec abbatia ordinis S. Benedicti fundata est anno 744. a S. Bonifacio, & a Carolo Magno

ac Pipino ditionibus & bonis ditata; est fere ditissima Germaniae Abbatia. Modernus abbas est:

Reverendissimus ac Celsissimus
S. R. I. Princeps ac Dominus,
D. Adalbertus,

Ex perillustri familia de Schleiffas, electus anno 1700. Neo-electus abbas pro obtinenda investitura nullam solvit taxam imperialem: residentia principis & monasterium principale est in civitate Fuldensi, territorium ejus vocatur Buchonia, intra Hassiam & Franconiam sita; plurimas numerat praeposituras & satrapias; hic Abbas & Princeps se scribit Cancellarium Augustae sive Imperatricis, nulli episcopo est subiectus, sed immediate dependet a sede pontificia, est Primas abbatum per Germaniam. Unicum habet officialem hereditarium, scilicet Mareschallum, quod officium pertinet ad familiam de Schlicht vel Görz,

Huic

Huic succedit ducalis abbatia Campidonensis.

Das Stiff Kempten.

2 Est hæc abbatia ordinis S. Benedicti, fundata ab Hildegarde, Caroli Magni conjugæ, circa annum 777. Primusque ibidem Abbas erat Andelgarius, adhuc principatum pertinet territorium Buchembergenſe, caſtrum Illerbergense, diverſa bona in Algow, Sagow, Riſgow, Heylpertſgow. Dicitur etiam ſub ſe habere 72. parochias & totidem vaſallos. Princeps hic ſe ſcribit Auguſtæ five Imperatricis Archimareſchallum, inter officiales hæreditarios Archidapiferum numerat Duces Bavariæ, Archipincernam habet Duces Saxonix. Modernus Abbas & Princeps eſt:

Reverendiſſimus & Celiſſimus

S. R. I. Princeps ac Dominus,

D. Rupertus.

Natus eſt ex perantiqua & perilluſtri ſtirpe L. Baronum de Pottmann in Streiſlingen, electus an. 1677. magni huius Principis merita abunde nota ſunt imperio, quem quondam Salisburgum erudivit convictorem, & imperium hæcenus ſenſit in omni litteratura ac inſigni prudentia celeberrimum, & ultimo cameræ imperialis viſitatoreſe zeloſiſſimum. Huic ſuccedit:

3 Principaliſ abbatia Murbaceniſis, ſita in ſuperiori Alſatia, ordinis S. Benedicti, fundata circa annum 724. a Duce Alemanniæ Everhardo. Modernus Abbas eſt Reverendiſſimus ac Celiſſimus Princeps,

Philippus Everhardus.

Ex comitibus de Lowenſtein & Wertheim. Hanc ſequitur:

Præpoſitura Berchtholſgadenſis, Canonicorum regularium S. Auguſtini, fundata circa annum 1108. 4 a Bernige & Cunone eorumque matre Immengarde, Comitibus de Sultzbach. Erat hæc præpoſitura exempta ab omni iuriſdictione epiſcopali, ſed ab anno 1384 perhibetur præſtare juramentum fidelitatis Archiepiſcopo Salisburgenſi, Archiducibus Auſtriæ & Ducibus Bavariæ. Modernus Princeps & Præpoſitus eſt Sereniſſimus Princeps Joſephus Clemens, e Ducibus Bavariæ, de quo alibi. Ordine deinceps ſequitur:

Die geſürſtete Abbtſey Stablo

Abbatia Stabuleniſis, ordinis S. Benedicti, fundata a Sigeberto 5 Auſtraliæ Rege circa annum 653. ſita in epiſcopatu Leodiſenſi. Abbas Stabuleniſis inſignitus eſt titulo S. R. I. Principis. Huic ſuccedit:

Die geſürſtete Abbtſey zu Corvey.

Abbatia Corbeyeniſis ordinis 6 S. Benedicti fundata circa annum 815. a Ludovico Pio Imperatore; inſignita eſt titulo S. R. I. Principis, nulli epiſcopo ſubjecta, modernus & anno hoc præſente 1714. Electus, eſt,

Reverendiſſimus ac Celiſſimus

Princeps ac Dominus,

D. Maximilianus.

Ex prænobili familia de Horrich, ex ducatu Juliaceniſi.

His accedit: Principaliſ abbatia 7 St,

St. Gallensis, die gefürstete Abtey St. Gallen. Reverendissimus & Illustrissimus Princeps ratione quorundam bonorum se scribit Principem imperii, quamvis ipsa ecclesia & monasterium sita sint in Helvetia; est ordinis S. Benedicti.

⁸ Principalis abbatia Einsidensis, die gefürstete Abtey Maria Einsiden. Reverendissimus & Illustrissimus ejusdem celeberrimi cœnobii Princeps & Abbas titulo Principis quidem est insignitus, votum tamen & sessionem in Imperio non habet.

⁹ Sunt præterea adhuc alii tres Abbates, Principes in Helvetia, scilicet der Abt und Fürst zu Pfeffers, der Fürst zu Diesenthis, der Fürst zu Murri, qui pariter votum & sessionem in imperio non habent.

¹⁰ Denique principatus & præpositura Elvacensis olim erat abbatia, ordinis S. Benedicti, modo autem in ecclesiam equestrem canonicorum sæcularium est commutata.

Abbates S. R. I. Principes sequuntur abbatia imperio Romano-Germanico immediate subjecta, quæ proinde inter status imperii numerantur, & quidem ad scamnum Suevicum pertinent:

¹¹ 1. Salmansweiler, Ord. Cisterciensis. 2. Weingarten, Ord. S. Bened. 3. Ochsenhausen, O. S. B. 4. Elchingen, O. S. B. 5. Irtingen, O. S. B. 6. Ursperg, Ord. Præmonstratensis. 7. Roggenburg, Ord. Præmonst. 8. Munichsroden, Ord. Præmonst. 9. Weitenau, Ord. Præmonst. 10. Schussenrieth,

Ord. Præmonstr. 11. Marstall, Ord. Præmonstr. 12. Petershausen, Ord. S. Bened. 13. Wettenhausen, Can. Regular. 14. Gengenbach, Ord. S. Bened. 15. S. Blatii, Ord. S. Bened. 16. Ottobayren, Ord. S. Bened. 17. Zweyfallen, O. S. B.

Ad scamnum Rhenanum pertinent: 1. Kayfersheim, Ord. Cisterciensis. 2. Bruchsal sive Odenheimense, Ord. S. B. 3. Werden, O. S. B. 4. S. Udalrici & Affra, Augustæ Vindelicorum Ord. S. Bened. 5. Monasterium in valle S. Gregorii. 6. S. Georgii in civitate Ilniensi. 7. S. Cornelii, Cornelii Münster, O. S. B. S. Emerani Ratisbonæ. O. S. B.

Principes Abbatissæ sunt I. Abbatissa Essensis, die Äbtissin und Fürstin von Essen. Abbatia hæc fundata est ab Alfrido episcopo Hildesienfi circa annum 870. Personæ quæ hic suscipiuntur, ad minimum debent esse ex familiis Baronum, & sunt numero 52. non sunt obstrictæ votis claustralibus. Moderna Abbatissa est Bernardina Sophia ex comitibus de Ostfriesland & Riedberg.

Abbatissa & Principissa Buchaviensis, die Äbtissin zu Buchau an Federsee. Abbatia hæc fundata est ordinis S. Augustini, omnibus ibidem liberum est ad matrimonium transire, & ecclesiæ renuntiare, præterquam soli abbatissæ id non amplius licet. Moderna, abbatissa

tissa est, Maria Theresia, Comitissa de Montfort.

III. Abbatissa Quendlinburgenfis, quæ abbatia fundata est circa annum 930. ab Henrico I. Imperatore; sed anno 1539. fuit reformata, & ex eo tempore canoniffa fuerunt amplexæ confessionem Augustanam, eandemque hodieum retinent.

IV. Abbatissa Andlaviensis, die Nebtiffin von Andlau. Abbatia hæc sita est in inferiori Alfatia, fundata à Richarda, Caroli Crassi conjugæ, circa annum 880. Moderna est Anna Sabina de Hugshofen.

V. Abbatissa Lindaviensis, die Nebtiffin zu Lindau am Bodensee. Abbatia fertur esse fundata ab Adalberto Comite de Rohrbach anno 866. ad quam solæ filix nobiles & illustres suscipiuntur. Anno 1689. electa fuit Maria Magdalena, Comitissa de Halweil.

VI. Abbatissa Herfortensis, die Nebtiffin zu Herfort in Westphalen. Abbatia hæc dicitur initium ac foundationem sumpsisse circa annum 815. a Ludovico Pio Imperatore. Modo hæc abbatia addicta est Protestantibus. Abbatix autem eminentia partim ex eo relucet, quod suos habeat officiales hæreditarios, inter quos dapiferum numerat D. de Lederbur, Mareschallum D. de Morrien in Rheve, Pincernam D. de Munich. Venationum Præfectum, Comitem de Biland.

VII. Abbatissa Grinrodensis, die Nebtiffin von Grinrod oder Gerrod

am Harß. Fundata est hæc Abbatia a Comite Gerone Sylvæ Hyrcinix circa annum 960. Abbatia hæc confessionem Augustanam amplexa fuit anno 1521. Moderna abbatissa est, Henrietta Christina, Ducissa Brunswicensis.

VIII. Abbatissa inferioris monasterii zu Nieder-Münster Ratisbonæ, quæ abbatia fundata est a Juditha, Ducissa Bavarix, circa annum 900. suscipiuntur hic non nisi nobiles filix, quæ antiquam prosapiam per legitimos ascendentes probare possunt, quibus liberum semper manet, recedere ab ecclesia & matrimonium eligere. Moderna abbatissa est Joanna Francisca ex Baronibus de Muggenthal.

IX. Abbatissa superioris Monasterii zu Ober-Münster Ratisbonæ, quæ ecclesia fuit condita a matre Caroli Crassi, & eodem jure fruitur, quo præcedens. Moderna abbatissa est Maria Theresia ex Baronibus de Sandizell.

X. Abbatissa Gandersheimensis, zu Gandersheim im Braunschweigischen. Fundata fuit hæc abbatia a Leudolfo Magno Saxone, circa annum 843. & modo profitetur confessionem Augustanam. Moderna Abbatissa est Henrietta Christina, Ducissa Luneburgo-Brunswicensis.

Abbatix foeminarum, quæ Principum titulo quidem carent, immediati tamen status imperii sunt, recensentur hæc, &:

I. Est Abbatia Heigenbacensis, zu Heigenbach / fundata circa annum

Fff

num

num 1233. a duabus monialibus ex familia de Rosenburg & Landenburg, sita in Suevia prope Bibracum, est ordinis Cisterciensis.

II. Abbatissa Gutencellensis, Guttenzell fundata a duabus sororibus Comitissis de Schlofsberg, sita in Suevia intra Ulmam & Memmingam.

III. Abbatia Rothmonasteriensis, Rothen-Münster fundata anno 1626. ab Hemma Baronissa de Wildenberg, ordinis Cisterciensis, sita in Suevia prope Rothwilam,

IV. Abbatia Bayndensis zu Bänd/ fundata seculo 13. à Barone Schenck de Winterstett, Ord. Cisterciensis. Sita in Suevia prope Ravensburg.

V. Abbatia Burscheidensis, ex monasterio virorum anno 1220. versa in Abbatiam foeminarum, Ordinis S. Bened. sita prope Aquisgranum.

VI. Abbatia ad S. Joannem Lubeckæ, quæ modo addicta religioni Protestantium; Abbatissa per suos delegatos adhuc habet vocem & sessionem in Comitibus Imperii.

§. VIII.

DE NUNTIIS SIVE LEGATIS SEDIS APOSTOLICÆ.

SUMMARIÆ.

1. Dignitas Nuntiorum Apostolicorum. 2. Quotuplex sit differentia legatorum sedis Apostolicæ. 3. Sunt instar Romanorum Proconsulum & Præsulum in Provincia legationis. 4. Possunt condere statuta etiam post discessum suum valitura. 5. Possunt super causa electionis Episcopi examen instituere. 6. An & quando possit se immiscere causæ alteri specialiter delegatæ. 7. Potest judicem delegatum prevenire. 8. Potest sententiam judicis à Papa delegati confirmare. 9. Legati à latere in quo sint digniores Nuntii

Apostolicis? 10. Legati à latere an & quatenus possint conferre beneficia in Provincia sua legationis. 11. Quæ beneficia excipiantur. 12. Legatus à latere, vel qui missus cum potestate legati à latere, an & quatenus possit absolvere ab excommunicatione reservata Pontifici. 13. Quid proprium sit legatis missis seu Nuntiis Apostolicis. 14. Quæ prerogativa competat legatis natis. 15. Recensentur diversi legati nati variarum Nationum. 16. Legati in Provinciis sibi assignatis habent jurisdictionem ordinariam.

1. Maxima inter personas ecclesiasticas refulgent eminentia legati sedis apostolicæ, quos huc refero,

non quasi ordo dignitatis eos huc juberet collocandos, cum eosdem alias statim post cardinales retulisset,